

Opracowanie mgr Urszula Jasińska-Maksymowicz na podstawie Poradnika Metodycznego nr 2 Grażyny Kowalczyk „Wychowanie w rodzinie”

Wskazówki dla Rodziców „ Dyscyplina w procesie wychowania”

W procesie wychowania do pełni człowieczeństwa rodzice muszą określić granice, w których ich dziecko będzie się poruszać. Dzieci potrzebują wyrazistej definicji akceptowanych i nieakceptowanych zachowań. Kiedy dziecku pozwala się na zachowanie, które jak samo wie, nie powinno być tolerowane, budzi to jego niepokój, dziecko zaczyna coraz bardziej wątpić w dojrzałość tych dorosłych, którzy zajmują się jego wychowaniem. Zakaz powinien być wyrażony zdecydowanie, należy jasno sformułować, które zachowanie jest pożądane, a które niepożądane. Ograniczenia stawiane niezręcznie i z wahaniem, stają się dla dzieci wyzwaniem i wywołują walkę sprzecznych życzeń, której nikt nie może wygrać.

Dyscyplina to nie to samo co kara. Dyscyplina jest procesem uczenia dziecka samokontroli i posłuszeństwa rozsądnym zasadom współżycia. Jest metodą poprawiania złych zachowań i uczenia właściwych. Dobra dyscyplina ogranicza stres do minimum, chroni dziecko przed zranieniem i daje mu wolność podejmowania ryzyka wewnątrz bezpiecznych granic. Aby tak było rodzice muszą kierować się pewnymi zasadami.

Należą do nich następujące wskazania:

- **Wychowujący powinni być jednomyślni w swych działaniach wychowawczych.**

Inteligencja dziecka szybko podpowie mu co zrobić, aby pomieszać szyki rodzicom i zwrócić jednego rodzica przeciw drugiemu. W tym celu dzieci mogą nawet podjąć wspólne działania

(np. rodzeństwo), aby sprawdzić jak daleko mogą się posunąć w testowaniu granic. Dlatego jednomyślność rodziców i wychowawców powinna mieć tu najwyższy priorytet. Rodzice muszą między sobą uzgodnić tok postępowania, aby dzieci nie miały możliwości manipulowania nimi, ich uczuciami i niezdecydowaniem. Podobnie powinni postępować nauczyciele współpracując z rodzicami w celu jednomyślnych postaw wychowawczych.

- **Wychowujący powinni kierować się poczuciem sprawiedliwości**

Środek dyscyplinujący wymierzony sprawiedliwie, spokojnie, ale stanowczo nie będzie przyczyną osłabienia miłości dziecka do rodziców, ale odwrotnie- może ja umocnić. Dziecko bezbłędnie rozróżnia kary zasłużone od niezasłużonych.

- **Wychowujący powinni mieć czas na wysłuchanie dziecka**

Pewne zachowania nie wymagają środków dyscyplinujących. Wymagają raczej miłości i zrozumienia- słuchającego ucha i delikatnego poklepania po plecach.

Zdarzają się bowiem przypadki, wypadki, a nie od razu przewinienia. Bardzo ważne jest, aby dać szansę wytłumaczenia dziecku swojego zachowania czy wykroczenia.

- **Wychowujący nie mogą stosować środków dyscyplinujących za przewinienia popełnione pierwszy raz lub popełnione z nieświadomości**

Dziecko (zwłaszcza małe) może nie mieć świadomości, że jego zachowanie było niepożądane.

- **Wychowujący mają obowiązek udzielać ostrzeżeń o konsekwencjach konkretnego, złego zachowania**

Jeśli to tylko możliwe wychowujący powinni rozmawiać z dzieckiem o zachowaniach niepożądanych i o wynikających z tych zachowań konsekwencjach.

- **Wychowujący powinni przewidywać problemy i zapobiegać im**

Rodzice, którzy interesują się dzieckiem, obserwują jego zachowanie i emocje oraz wczuwają się w jego potrzeby, dość łatwo mogą przewidzieć niektóre problemy i zapobiec im.

- **Wychowujący powinni uwzględniać okoliczności towarzyszące niepożądanemu zachowaniu**

Nie zawsze dziecko chce źle postąpić, ale często pojawia się lęk przed odrzuceniem, ośmieszeniem kiedy np. cała klasa ucieka z lekcji, uciekają również ci, którzy tak naprawdę tego nie chcą. Nie mają oni dość siły, aby wyłamać się z grupy.

- **Wychowujący powinni dostosować środki dyscyplinujące do wieku i poziomu rozwoju dziecka**

Należy uwzględniać wiek dziecka oraz typowe zachowania związane z danym okresem rozwojowym.

- **Wychowujący muszą pamiętać o tym, aby zastosowany środek dyscyplinujący był adekwatny do przewinienia**

Zastosowany środek dyscyplinujący musi dotyczyć konkretnego przewinienia i być w swym wymiarze do niego adekwatny. Bywa bowiem tak, że wychowujący za niewielkie przewinienie karzą dziecko bardzo ostro, gdy tymczasem w innym dniu, to samo zachowanie nawet nie zwróci ich uwagi.

- **Wychowujący powinni być konsekwentni w egzekwowaniu zastosowanych środków dyscyplinujących**

Wychowujący powinni stosować takie środki dyscyplinujące, które będzie można wyegzekwować. Zanim więc zastosują dany środek muszą się zastanowić, przeanalizować go, a nie działać pochopnie, bezmyślnie. Każdy bowiem zastosowany, a nie wyegzekwowany środek dyscyplinujący ma działanie antywychowawcze i podważa autorytet wychowującego. Wyegzekwowanie nałożonej dyscypliny pokaże dziecku, że nie może ono manipulować wychowującym. Zawsze jednak trzeba, by wychowujący był otwarty na dyskusje i negocjacje (zwłaszcza w dyscyplinowaniu nastolatków).

- **Wychowujący powinni w miarę możliwości stosować środki dyscyplinujące niezwłocznie po wykroczeniu**

Dziecko szybko zapomina o swoich wykroczeniach i może być zdziwione i zaskoczone, dlaczego otrzymuje karę za coś o czym już nie pamięta. Może wtedy zrodzić się w dziecku poczucie krzywdy i niezrozumienia.

- **Wychowujący powinni obok stosowanych środków dyscyplinujących wzmacniać każde dobre zachowanie dziecka**

Dyscyplina powinna zawierać wzmocnienia pozytywne. Czasami pochwała w odpowiednim momencie działa więcej aniżeli najlepsze środki dyscyplinujące.

- **Wychowujący mogą razem z dziećmi ustalać środki dyscyplinujące**

Jeśli wykroczenia danego dziecka powtarzają się, wychowujący może poprosić dziecko

o wspólne ustalenie dalszego postępowania dyscyplinującego.

Stosujący te wskazania powinni mieć na uwadze, że zawsze należy zapewniać dziecku poczucie miłości i pełnego bezpieczeństwa.